

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga Institutionen

Traditionella institutioner i Afrika

- Ett hot mot den moderna staten?

Kandidatuppsats i statsvetenskap

VT 2012

Författare: Julia Grönholm

Handledare: Anna Persson

Antal ord: 9029

Abstract

Uppsatsens titel: Traditionella institutioner i Afrika – ett hot mot den moderna staten?

Författare: Julia Grönholm

Handledare: Anna Persson

Termin: VT 2012

Sidor: 33

Sökord: State legitimacy, traditional institutions, chieftancy, state system, state structure, political science, Africa, legitimitet, traditionella institutioner, traditionella ledare, statssystem, statsvetenskap, Afrika.

The function of traditional leaders in the modern states of Africa has been under debate for decades. The dominant research discourse suggests that these institutions should be integrated into the state in order to minimize the amount of parallel political spheres, since the latter are considered to affect state legitimacy negatively. But are the states in a situation where they need to compete with the traditional institutions in order to gain more legitimacy? If so, is the struggle for legitimacy a zero-sum game where there can only be one winner? Or is it possible for these institutions to co-exist or even benefit from each other? The aim of this bachelor's thesis is to research if, and to what extent, African citizens' confidence in traditional institutions has an effect on state legitimacy. This has been done by statistically analyzing the data from the latest completed round of the Afrobarometer survey, a study that has been conducted in 20 different countries across West- and Northeast Africa. The results of this thesis show that there in fact is a positive correlation between perceptions towards traditional institutions and state legitimacy, which means that instead of undermining it, confidence in these institutions can actually increase the legitimacy of the state. Therefore, traditional institutions could, instead of being a threat, be considered as an asset for strengthening the capacity and development of West- and Northeast African states.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Teoretiska perspektiv	5
2.1 Traditionella institutioner	5
2.2 Legitimitet	7
2.3 Relationen mellan traditionella institutioner och den moderna staten	9
3. Syfte och frågeställningar	13
4. Metod och material	14
4.1 Metod	14
4.2 Data	15
4.3 Operationalisering	16
4.3.1 Förtroende för traditionella institutioner	16
4.3.2 Statens legitimitet	17
4.3.3 Kontrollvariabler	20
4.4 Validitet och generaliserbarhet	20
5. Resultat	21
5.1 Beskrivande statistik	21
5.2 Enkel sambandsanalys	22
5.3 Detaljerad sambandsanalys	24
5.4 Sammanfattning av resultat	26
6. Diskussion	26
Källförteckning	29
Bilaga 1: Beskrivande statistik på samtliga variabler	31
Bilaga 2: Kodschema	32
Bilaga 3: Regressionsgrafer	33

1. Inledning

Hur en stat bör konstrueras är vad hela den statsvetenskapliga forskningen bygger på. Den afrikanska kontinenten har på grund av sin koloniala historia fått väldigt annorlunda förutsättningar till statsbildning än exempelvis Europa. Statsgränserna drogs med linjal utan hänsyn till de etniska och kulturella sammansättningarna inom territorierna, och då kolonistörerna var överens om var gränserna skulle gå hade inte de nya staterna något behov av att försvara sig gentemot varandra. Detta ledde bland annat till att det i många länder inte bildades någon nationell identitet bland befolkningen, eftersom processen för identitetskapande förutsätter att det finns ett gemensamt ”vi”, vars intressen hotas av ”de andra”. Utan en enhetlig population blev staterna svaga och interna konflikter allt vanligare (Holsti 1996:99, Thies 2009).

Koloniserandet av de afrikanska länderna medförde även att de traditionella samhällsstrukturerna plötsligt ersattes av en ny stat. De gamla institutionerna har dock inte gått förlorade utan fortsätter i majoriteten av länderna att existera vid sidan av de moderna statliga institutionerna. Vilka konsekvenser existensen av dessa parallella politiska strukturer kan få och huruvida traditionella institutioner bör integreras till staten eller inte är frågor som forskarna inte kan enas kring. De som ställer sig kritiska till traditionella strukturer anser bland annat att de är odemokratiska och förlegade, hindrar utveckling, leder till polarisering och utgör stora kostnader för samhället. Förespråkarna av dessa institutioner betonar däremot det historiska och kulturella värdet av traditionella institutioner och ser dem som nödvändiga för den politiska transformeringen av Afrika (Mengisteab 2008).

Svårigheterna i avgörandet av huruvida traditionella institutioner ska betraktas ett hot eller en tillgång kulmineras i en rapport utförd av FN:s ekonomiska kommission i Afrika (ECA). Dels hävdar rapporten att institutionell dikotomi, tillsammans med ekonomisk och social fragmentation, är en av de största orsakerna till Afrikas politiska och ekonomiska kris och att dessa parallella politiska system är en tydlig indikation på misslyckandet av den postkoloniala staten. Samtidigt påpekar rapporten dock att traditionella ledare är en viktig resurs, inte minst för att de ofta har en rådgivande funktion gentemot regeringen samt en deltagande roll i administrationen av regioner och distrikt. Utöver politiskt arbete kan ledarna även engagera sig i utvecklingsfrågor, stödja regeringen med implementering av olika biståndsprojekt, förbättra kunskapen kring hälsofrågor, främja skolgång, uppmuntra företagsamhet, lära människor att respektera lagar och regler och förklara för dem vikten av att rösta i val. Därtill

har traditionella ledare även demonstrerat stora framgångar inom konfliktlösning och bidragit till att stabilisera många konfliktdrabbade områden (Bauer et al. 2010:241, UNECA 2007).

Denna uppsats närmar sig problematiken kring traditionella institutioner utifrån ett legitimitetsperspektiv. Att staten uppfattas som legitim av sina medborgare är avgörande för dess möjligheter att kunna bygga upp sin kapacitet, få tillgång till resurser och främja utvecklingen av de sociala, politiska och ekonomiska strukturerna i samhället. Bristen på legitimitet kan leda till att makteliten antingen blir handlingsförlamad eller tar till sig våldsamma metoder för att tvinga medborgarna till att agera på ett visst sätt. Då traditionella institutioner har, på grund av den parallella politiska sfären de kan skapa, pekats ut som ett potentiellt hot mot den statliga legitimiteten är det viktigt att undersöka hur mekanismerna bakom detta ser ut. Är det så att statens legitimitet påverkas negativt av den parallella sfären som skapas av de traditionella institutionerna? Befinner sig staten och de traditionella institutionerna i en konkurrenssituation, där strävan efter legitimitet är ett nollsummespel där endast en kan vinna? Eller är det möjligt för dessa institutioner att samexistera utan att utmana varandra? För att kunna besvara dessa frågor genomförs en statistisk analys av data från 19 afrikanska stater. Dessa är Benin, Botswana, Burkina Faso, Ghana, Kenya, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mozambique, Namibia, Nigeria, Senegal, Sydafrika, Tanzania, Uganda, Zambia och Zimbabwe. Resultaten av den empiriska analysen kommer att visa vilken effekt individernas förtroende för traditionella institutioner har på den upplevda statliga legitimiteten och därmed klargöra huruvida traditionella institutioner utifrån en legitimitetssynpunkt bör betraktas som ett hot eller en tillgång.

2. Teoretiska perspektiv

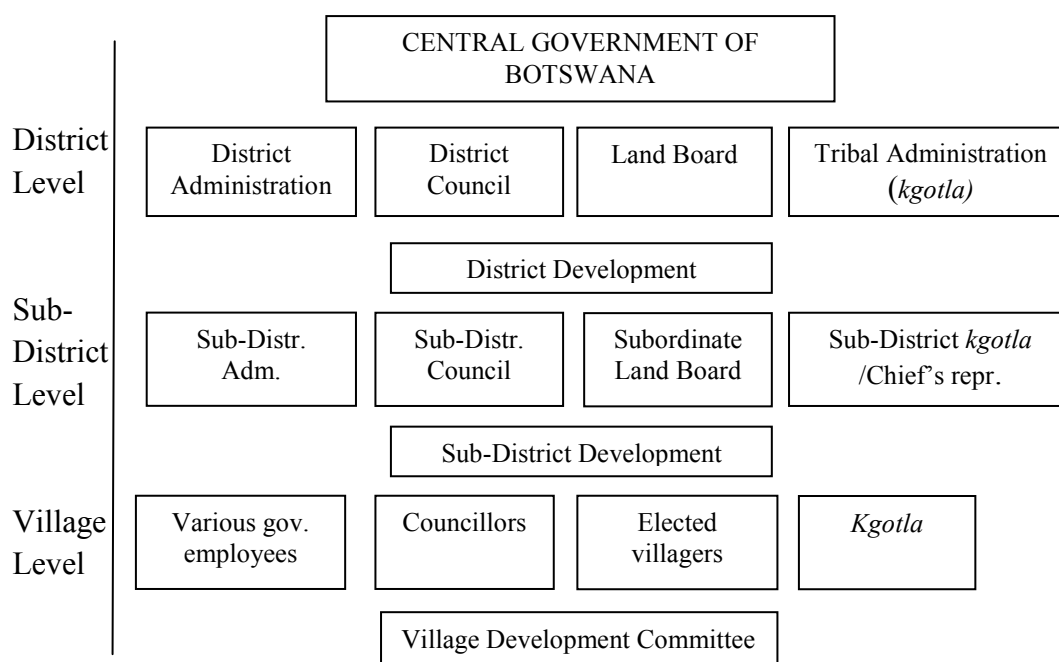
Detta kapitel inleds med en definition av de för studien centrala begreppen traditionell institution och legitimitet. Därefter följer en översikt på den tidigare forskningen om relationen mellan traditionella institutioner och den statliga legitimiteten.

2.1 Traditionella institutioner

Traditionella institutioner är olika politiska och socioekonomiska system, som har existerat i afrikanska länder långt innan de koloniala gränsdragningsprocesserna ägde rum. Några exempel på dessa är: traditionella ledare (chiefs), rådsförsamlingar (councils) och sedvanedomstolar (customary law).

Koloniseringsprocessen i Afrika ledde i många fall till en radikal omformning av de befintliga samhällena som plötsligt tvingades fungera under en centraliserad stat, vars gränser inte tog hänsyn till de gamla strukturerna. Så småningom integrerades de traditionella ledarna i den nya staten, men när länderna sedan blev självständiga kom institutionerna att betraktas som en ickeönskvärd kvarleva av det gamla systemet. Den nya makteliten strävade efter att bli av med konkurrerande maktpoler, vilket i flera länder ledde till att de traditionella ledarna förlorade sina statliga poster. Detta skedde i bland annat Burkina Faso, Guinea, Tanzania, Uganda, Zambia och Zimbabwe, men försöken att totalt avskaffa ledarnas auktoritet misslyckades och de traditionella institutionerna fortsatte att leva kvar (Mengisteab 2008, UNECA 2007). Än idag är ställningen av dessa traditionella institutioner stark i afrikanska länder söder om Sahara. I exempelvis Botswana dömer sedvanedomstolarna i mer än 80 % av alla brottsmål, trots att deras funktion ofta betraktas som enbart symbolisk (Helle-Valle 2002). Vidare är traditionella ledare ett begrepp som majoriteten av afrikanska medborgare kan relatera till, även om ledarnas roll kan variera betydligt mellan olika samhällen. De vanligaste uppgifterna för traditionella ledare idag är att agera som beskyddare av gamla sedvanor, förmyndare av kollektiva tillgångar, förmedlare i konflikter mellan individer och som symboler för kollektivets kulturella och historiska rötter (Logan 2009, UNECA 2007). Utöver detta har de traditionella institutionerna i ett antal stater integreras till det politisk-administrativa systemet. Figur 1 nedan exemplifierar hur detta har gjorts i Botswana.

*Figur 1. Botswanas politisk-administrativa system
(efter Helle-Valle 2002)*

Då traditionella institutioner är ett samlingsbegrepp för ett stort antal institutioner utbredda över en hel kontinent är det viktigt att vara medveten om begreppets komplexitet. Bland de olika institutionerna finns omfattande skillnader i bland annat hur de såg ut innan kolonialperioden, vilka sorts regler och roller som tilldelades dem av de koloniala och efterkoloniala staterna samt hur de har anpassat sig, både individuellt och kollektivt, till de många utmaningar och konkurrerande institutioner som de mött under åren. Hur traditionella institutioner har integrerats till eller marginaliserats av den statliga byråkratin, vilka resurser de förfogar över samt graden av deras möjligheter att vara en del av den moderna staten är ytterligare områden, där variationen mellan de enskilda institutionerna är stor (Logan 2009, UNECA 2007).

2.2 Legitimitet

Legitimitet kan betraktas som ett av statens viktigaste verktyg (Holsti 1996, Migdal 1988, Weber 1958), men definitionerna kring begreppet och dess innebörd varierar stort från normativt skapade riktlinjer till rent subjektiva uppfattningar. Huruvida en stat kan betraktas som legitim eller illegitim beror därmed till högsta grad på hur begreppet definieras och mäts.¹

En av de mest grundläggande definitionerna för legitimitet kommer från Max Weber, som med begreppet syftar till individens frivilliga underkastelse till staten. Weber menar att den moderna statens legitimitet främst vilar på dess medborgares acceptans av de rationell-legala byråkratiska reglerna, och att det därför är väsentligt att individerna i samhället godkänner de gemensamma lagarnas validitet och ser de statliga institutionerna som kompetenta. Vidare är legitimitet essentiellt för en stat för att den ska kunna upprätthålla makt- och våldsmonopolet inom sitt territorium (Weber 1958, 78f). Utöver makt- och våldsmonopolet bör en stark stat även ha definierade gränser, en enhetlig population och andra staters erkännande. Staten ska idealt sett även kunna upprätthålla effektiva institutioner, kontrollera och försvara sitt territorium, utöva suverän och legitim makt samt tillhandahålla resurser som säkerställer dess medborgares välmående. Starkt civilsamhälle, demokrati, rättsäkerhet och förutsägbarhet är ytterligare komponenter av en ideal stat (Ake 2011, Holsti 1996:91, Migdal 1988:4).

---

¹ För vidare läsning om legitimitet, se ex. Gaus (2011), som beskriver olika sätt att mäta legitimitet i: *The dynamics of legitimation - Why the study of political legitimacy needs more realism*, RECON Online Working Papers Series 15, RECON

Enligt J. Migdal (1988) kan statens framgångar till stor del förklaras med hur den sociala kontrollen fördelas inom territoriet. När en stat har hög social kontroll anpassas dess medborgares sociala beteende till statens lagar och regler snarare än till normer och traditioner av andra sociala organisationer. Den viktigaste indikatorn på hög statlig social kontroll är legitimitet, vilket även enligt Migdals definition innebär att statens spelregler godkänns av medborgarna som riktiga och rättvisa. Social kontroll och hög legitimitet ger staten goda möjligheter att implementera olika sociala policys och mobilisera sina medborgare och resurser. Detta bekräftas av bland annat P. Engelbert (2000) som konstaterar att ”statlig legitimitet skapar statlig kapacitet” och K. Holsti, som argumenterar för att summan av den horisontella och vertikala legitimiteten i en stat är avgörande för dess styrka (Holsti 1996:90).

Holstis horisontella aspekt av legitimitet syftar till relationerna inom det politiska samfundet, på vilket formell makt utövas. När medlemmarna i samfundet accepterar och tolererar varandra och inga grupper exkluderas från sina politiska privilegier är den horisontella legitimiteten hög. Bristen på horisontell legitimitet kan däremot leda till minskad lojalitet gentemot staten och dess institutioner. Vertikal legitimitet kan sägas uppstå från ett kontrakt mellan staten och det politiska samfundet. Staten har då rätt att ställa krav på sina medborgare men samtidigt måste den erbjuda service och inkludera medborgarna i beslutsfattandet. När relationen mellan staten och dess medborgare är god och medborgarna uppfattar statens agerande som korrekt är den vertikala legitimiteten hög (Holsti 1996:87ff).

Staten har dock inte ensamrätt till legitimitet, och det är denna problematik som även debatten kring traditionella institutioner handlar om. Max Weber (1978:216f) har klassificerat tre olika typer av auktoriteter som kan uppfattas som legitima av de underordnade individerna. Den första är den *rationell-legala* auktoriteten, som väljs eller utses genom formella val och får därmed rätt att styra över byråkratiska organisationer, som i sin tur agerar utifrån gemensamt erkända normer, regler och procedurer. Denna typ av auktoritet motsvaras bäst av staten. Enligt Helle-Valle (2002) uppfattas dock den statliga auktoriteten ofta som främmande speciellt av den äldre befolkningen, som bor på den afrikanska lansbygden. Dessa individer tenderar enligt Helle-Valle att ha en större tilltro till *traditionella* auktoriteter, som istället har ärvt eller efterträtt sina företrädare i enighet med gamla normer och traditioner, och därmed representerar de gamla, familjära styrningsstrukturerna. Den tredje typen av auktoritet är det *karismatiska* ledarskapet, som Weber dock inte ser som tillräckligt stabilt för att utgöra en grund för mer permanenta administrativa strukturer.

I de 19 väst- och nordostafrikanska staterna existerar den rationell-legala staten sida vid sida med de traditionella auktoriteterna. Denna uppsättning beskrivs av bland annat Migdal (1989:261) och Ray et al. (1996) som en kamp om makt, legitimitet och resurser, där staten noggrant måste avväga sina strategier för att inte äventyra sin egen överlevnad. I följande två kapitel diskuteras institutionell dikotomi och dess konsekvenser ytterligare utifrån flera forskares perspektiv.

2.3 Relationen mellan traditionella institutioner och den moderna staten

Enligt Migdals (1988) definition innebär hög statlig legitimitet och den medföljande sociala kontrollen att det sociala beteendet av medborgarna anpassas till statens lagar och regler istället för andra sociala strukturers normer och traditioner. Institutionella system med olika produktionsmetoder, resursfördelningsstrategier och konfliktlösningsmekanismer, som skapar olika politiska sfärer inom staten anses underminera dess legitimitet och öka statens sårbarhet för inhemska konflikter, då denna typ av institutionell dikotomi försvårar skapandet av en enhetlig nation och kan leda till konkurrerande medborgarskap och motsättningar mellan olika eliter eller etniciteter (se ex. Ake 2011, Holsti 1996, Engelbert 2000, Mengisteab 2008).

Traditionellt ledarskap är en av de parallella politiska strukturerna, vars potential att hota den officiella statens legitimitet har diskuterats flitigt under åren. Debatten har blivit mycket polariserat och motpolerna har bestått av vad som kan kallas för traditionalister och modernister. Traditionalisternas utgångspunkt är att traditionella institutioner på grund av sina historiska och kulturella rötter utgör en väsentlig del av det afrikanska politiska systemet (Mengisteab 2008). Den moderna staten betraktas som en extern styrka, som speciellt i den rurala befolkningens ögon saknar legitimitet och orsakar alienation. De traditionella institutionerna anses i förhållande till staten vara mycket mer lättillgängliga, ha större förståelse för lokala förhållanden och i större grad möjliggöra direkt politisk deltagande (Helle-Valle 2002, Keulder 1998:11).

Modernisterna ställer sig däremot mycket kritiska till traditionella institutioner. De uppfattar dessa institutioner som odemokratiska och förlegade förkoloniala kvarlevor, som hindrar utveckling, orsakar polarisering samt utgör en onödig kostnad för samhället. Vidare beskrivs förhållandet mellan staten och de traditionella institutionerna som en kamp om politisk makt,

där all legitimitet de traditionella ledarna lyckats ”beröva” staten ses som en förlust för den officiella sfären och vice versa (Mengisteab 2008, Logan 2009, Ray et al. 1996).

Utöver dessa två motpoler finns även en tredje, mer balanserad syn på hur traditionella institutioner fungerar. Detta synsätt dominerar forskningen och ser traditionella institutioner som en resurs med potential att verka för demokratisering och förbättra tillgängligheten av offentlig service i rurala samhällen. Forskarna menar att den institutionella dikotomin, som hotar statens legitimitet, går att bygga bort genom att använda de traditionella institutionerna som en grund på vilket modernare styrningsstrukturer kan konstrueras. Omformandet av statens struktur på detta sätt skulle öka dess legitimitet och medföra att de traditionella ledarna kunde fortsätta agera som beskyddare av lokala intressen även inom större politiska strukturer (Skalnik 2004, Bauer et al. 2010:241, Mengisteab 2008, Engelbert 2000, Helle-Valle 2002). Ett exempel på en stat där detta har gjorts är Botswana. Landet är ett av de mest framgångsrika i Afrika, vilket exempelvis Beaulier och Subrick (2006) har förklarat med att regeringen redan från början inkluderade de traditionella institutionerna i det moderna politiska systemet och på så sätt uppnådde hög legitimitet bland hela befolkningen. Migdal (1988:229) menar dock, att istället för ett välvilligt försök att ta hänsyn till traditioner, har denna typ av integrering snarare varit en medveten strategi för många afrikanska ledare att eliminera konkurrerande maktmotpoler och minska traditionella institutioners spelrum.

På senare tid har diskussionen börjat skifta från den normativa debatten till en mer pragmatisk riktning. Fokus har lagts på att förstå varför de traditionella institutionerna fortfarande finns kvar, hur de har utvecklats, hur de anpassar sig till de förändrande politiska miljöerna samt hur regeringarna i de olika länderna behandlar dessa institutioner. De fundamentala meningsskiljaktigheterna har däremot inte försvunnit, utan enbart ändrat form till att handla om huruvida traditionella institutioner och demokratisk styrning är förenliga eller inte och om det är möjligt att integrera dessa två på ett effektivt sätt (Logan 2009).

Ray et al. (1996) studerar i sin artikel förhållandet mellan staten och traditionella ledare utifrån ett spelteoretiskt perspektiv. Ledarna och staten framställs som nyttomaximerande aktörer som konstant strävar efter att utöka eller åtminstone stabilisera sin makt, samtidigt som de skyddar sig från varandras angrepp. Som en följd av denna uppsättning skapas en konkurrenssituation mellan staten och de traditionella ledarna. Trots att det vore nyttigare för båda parterna att befinna sig i status quo, förutsätter spelteorin att den ena förr eller senare

börjar sträva efter mer makt. Detta sker på den andres bekostnad och därmed har staten och de traditionella ledarna blivit konkurrenter i ett nollsummespel. Utöver konkurrensen befinner sig staten och de traditionella institutionerna även i en situation av ömsesidigt beroende. Staten måste förlita sig på den traditionella ledaren för att kunna få information om de lokala förhållandena och implementera sin policy, samtidigt som ledaren måste se till att få politiska och ekonomiska resurser från staten för att kunna tillfredsställa lokala behov. Sammanfattningsvis beskriver Ray et al. situationen som en kamp, där de två aktörerna strävar efter mer makt och respekt, men på grund av faktorer som binder dem samman ändå blir tvungna att samarbeta med varandra.

P. Engelbert (2000) har undersökt konsekvenserna av institutionell dikotomi genom att empiriskt analysera data från 40 afrikanska länder. Han kommer fram till att relationen mellan de för- och efterkoloniala staternas institutioner kan förklara staternas framgångsgrad och ekonomiska tillväxt i hela regionen. Engelbert menar att institutionellt dikotoma stater tenderar att prestera sämre än andra, då den relativa nyttan, som inhemska eliter kan få genom att vända sig till neopatrimoniala strategier istället för utvecklingspolitiska, blir desto större ju mer omfattande konflikten mellan de för- och efterkoloniala institutionerna är.

Engelbert förklarar utvecklingen på följande sätt: Makteliten väljer sina strategier utifrån vilka som leder till störst utdelning i form av makt, och denna utdelning är beroende av statens legitimitetsgrad. Engelbert konstaterar att stater med parallella politiska sfärer lider av bristande legitimitet, vilket följaktligen leder till minskad makt hos den politiska eliten. För att försäkra sin ställning och hegemoniska status kommer makteliten därför att vända sig till neopatrimoniala styrningsstrategier. Detta gör att eliten inte längre har särskilt många ekonomiska strategier att välja mellan och över tid försvagas regeringens förmåga att forma och tillämpa nya policys. Så småningom stannar statens utveckling, dess lagar blir irrelevanta, korruptionen ökar och det redan svaga förtroendet för statliga institutioner minskar ytterligare. Till slut blir regeringen totalt oförmögen att agera långsiktigt, engagera sig i förändringsarbete eller se till att samhället eller dess institutioner följer gemensamma regler. Som resultat kollapsar statens ekonomi och de nationella institutionerna förfaller.

Engelbert utgår i sin studie från Holstis (1996) definition av legitimitet, men hans operationalisering medför att legitimitet i första hand ses som en summa av hur väl den efterkoloniala staten inbäddades i de redan existerande strukturerna och hur stor statens grad

av etnisk splittring är. Dels är detta sätt att mäta legitimitet tämligen komplicerat, men den största bristen utgörs enligt mig av att de afrikanska medborgarnas egna uppfattningar kring hur legitima deras stater är totalt förbises. För att få med denna aspekt lyfter jag även fram en undersökning som baseras på datamaterial från omfattande opinionsundersökningar.

C. Logan (2009) undersöker i sin artikel om det är möjligt för afrikanska traditionella institutioner att samexistera med den demokratiska staten. Logan använder sig av data från Afrobarometerundersökningens tredje runda och kommer fram till att de motsättningar, som utomstående tycker sig se mellan moderna och traditionella auktoriteter, inte är något som de afrikanska medborgarna själva lagt märke till. Istället för konkurrens ses dessa två typer av auktoriteter snarare som olika sidor av samma mynt. Vidare verkar förtroendet för folkvalda politiker och traditionella auktoriteter vara sammanlänkad i den meningen att högt förtroende för det ena samvarierar med högt förtroende för det andra. Om statlig legitimitet enbart skulle förstås i termer av demokratistöd och högt förtroende för folkvalda politiker, hade dessa resultat talat tydligt emot dels Engelberts antagande om att institutionell dikotomi leder till försämrad legitimitet hos staten, men även mot Ray et al:s konstaterande att kampen om legitimitet är ett nollsummespel. I verkligheten utgörs dock staten av betydligt fler aktörer än de demokratiskt valda ledarna och därmed bör Logans studie snarare betraktas som en indikator på hur förtroende för traditionella institutioner kan tänkas påverka hela den statliga legitimiteten.

Att det finns ett kausalt samband mellan förtroende för traditionella institutioner och den uppfattade statliga legitimiteten är dock inte självklart. Vad som är orsak och vad som är verkan är svårt att avgöra när variablerna i fråga är komplicerade och till stor del sammanflätade teoretiska fenomen. Utgångspunkten för denna studie är att det är förtroendet för traditionella institutioner som påverkar uppfattningarna kring statlig legitimitet och inte tvärtom. Denna riktning går även att hitta i stora delar av forskningen, även om de beskrivna mekanismerna och konsekvenserna varierar något. Nedan presenteras en sammanställning av två olika perspektiv, utifrån vilka sambandets riktning kan urskiljas.

1. Eftersom traditionella ledare har lyckats upprätthålla sin legitimitet, auktoritet och till viss del även suveränitet efter införandet av den koloniala staten har detta enligt Ray et al (1996) orsakat en konkurrenssituation mellan staten och de traditionella institutionerna. Situationen beskrivs som ett nollsummespel, där all legitimitet som de

traditionella institutionerna uppnår blir en förlust för staten. Denna teori koncentrerar sig på själva uppsättningen och utgår från att de afrikanska medborgare inte samtidigt kan uppfatta både staten och de traditionella ledarna som legitima.

2. Traditionella institutioner har stort förtroende bland den afrikanska befolkningen och betraktas än idag av många som den främsta föreståndaren till den moraliska och politiska ordningen i samhället (Logan 2009, Rouveroy van Nieuwaal 1987). Istället för att se det som statens ansvar, anser dessa individer att det är de traditionella institutionernas uppgift att skydda befolkningen från oegentligheter, orättvisor och elände. När ansvarsområdena av staten och parallella politiska sfärer överlappas på detta sätt, kan samhällets medlemmar bli mindre villiga att acceptera ofördelaktiga beslut som fattas av statliga institutioner, eftersom möjligheten finns att istället vända sig till traditionella ledare och sedvanedomstolar. Detta gör de statliga institutionerna ineffektiva, vilket ytterligare förminskar befolkningens förtroende för dem (von Benda-Beckmann 1981). Utöver detta kan institutionell dikotomi även leda till underminering av den statliga legitimiteten som ett resultat av att statens sociala kontroll försvagas (Migdal 1988), den nationella identiteten förknippas med de traditionella ledarna istället för staten (Quinlan 1996) eller att makteliten vänder sig till neopatrimoniala styrningsstrategier (Engelbert 2000). Enligt dessa teorier försvagas därmed statens legitimitet som en konsekvens av institutionell dikotomi, vilket i sin tur uppstår när medborgarna har större förtroende för sina traditionella institutioner än för sin stat.

3. Syfte och frågeställningar

Trots mångfalden i diskussionen kring vilken roll de traditionella institutionerna bör ha i dagens afrikanska samhällen tenderar den att sakna en viktig komponent: Hur ser den allmänna opinionen gentemot dessa institutioner ut? Detta är något som få akademiker, statliga makthavare, aktivister eller traditionella auktoriteter hittills ägnat sig åt att undersöka empiriskt. Utöver opinionsstudier saknas även forskning kring om, och i så fall hur, traditionella institutioner kan tänkas bidra till fredlig statsbildning, demokratisk styrning och konfliktlösning (Logan 2009, Mengisteab 2008). Därmed blir varje enskild studie som belyser de verkliga förhållandena i länder med traditionella institutioner ett viktigt bidrag till hur demokratiserings- och utvecklingsstrategier i framtiden bör utformas och tillämpas i Afrika.

Denna studie bidrar till den samlade kunskapen genom att empiriskt undersöka om, och i så fall hur, väst- och nordostafrikanska medborgares förtroende för sina traditionella institutioner påverkar deras uppfattningar om den egna statens legitimitet. Syftet preciseras med hjälp av följande frågeställningar:

1. Hur stort förtroende har medborgarna av väst- och nordostafrikanska stater för sina traditionella institutioner?
1. Hur legitima uppfattas staterna vara av sina medborgare?
2. Påverkas uppfattningen om den statliga legitimiteten av graden förtroende som medborgarna har för traditionella institutioner? Om ja, hur?

4. Metod och material

I följande kapitel diskuteras metod, materialval och operationaliseringar, samt studiens validitet och generaliserbarhet.

4.1 Metod

Effekterna av institutionell dikotomi är på grund av afrikanska staters varierande karaktär ett ytterst komplicerat fenomen att studera. Mycket forskning saknas fortfarande, vilket resulterar i att alla typer av studier som görs på området är värdefulla i sig och bidrar till den samlade kunskapen. Kvalitativa studier, så som idé- eller diskursanalyser, kan exempelvis medverka i den pågående debatten genom att klargöra hur dessa strukturer uppfattas av forskarvärlden, politiker, medier, NGO:s, överstatliga organisationer eller enskilda individer. Vidare kan kvalitativa studier i form av bland annat samtalsintervjuer fördjupa kunskapen om de kausala mekanismerna bakom olika, redan säkerställda orsakssamband.

Då syftet med denna uppsats är att ta reda på om, och i så fall hur, de väst- och nordostafrikanska individernas uppfattningar om sina staters legitimitet påverkas av deras förtroende för traditionella ledare, har jag valt att genomföra en statistisk prövning av data, som samlats in genom omfattande opinionsundersökningar. Fördelen med statistiska analyser jämfört med andra metoder är att det dels går att kontrollera för andra variabler och dels empiriskt pröva hur större teoretiska modeller hänger samman (Ekengren & Hinnfors 2012:86). Även antalet analysenheter som kan ingå i studien ökar drastiskt när datamaterialet kan bearbetas statistiskt. Exempelvis djupgående samtalsintervjuer hade mycket väl kunnat användas till att

ta reda på afrikanska individers åsikter kring statlig legitimitet och traditionella institutioner, men detta tillvägagångssätt hade kraftigt begränsat antalet analysenheter och därmed omöjliggjort generaliserandet av resultaten till att gälla för hela populationen i de undersökta länderna/regionerna. Då jag önskar mig kunna uttala dels om sambandet mellan större teoretiska fenomen och dels om förhållandena i så många stater som möjligt, anser jag att det statistiska tillvägagångssättet är bäst lämpat för detta.

För att undersöka om det finns ett samband mellan mina variabler ska jag genomföra en bivariat korrelationsanalys, som även kommer att visa vilken riktning det eventuella sambandet har (Esaiasson et al. 2012:366). Visar det sig att variablerna är sammanlänkade kommer förklaringseffekten av den oberoende variabeln sedan kontrolleras i en multivariat regressionsanalys med hjälp av ett antal kontrollvariabler. Dessa är ålder, utbildningsgrad samt huruvida den intervjuade bor i ett urbant eller ruralt område.

Om den statistiska analysen visar att det finns ett samband mellan den beroende och oberoende variabeln och om detta samband är negativt, dvs. att högt förtroende för traditionella institutioner samvarierar med negativa uppfattningar om statlig legitimitet, stöds den dominerande forskningens tes om att institutionell dikotomi kan underminera den statliga legitimiteten. Visar det sig däremot att sambandet är positivt, bör parallella politiska sfärer inte längre direkt stämplas som besvärliga konkurrenter, utan snarare betraktas som potentiella samarbetspartners som möjligen kan användas till att förstärka den statliga legitimiteten.

4.2 Data

Denna uppsats bygger på data från Afrobarometers senaste fullständiga runda, som genomfördes i sammanlagt 20 afrikanska länder söder om Sahara mellan mars 2008 och juni 2009. Länderna som ingick i undersökningen var: Benin, Botswana, Burkina Faso, Ghana, Kenya, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mozambique, Namibia, Nigeria, Senegal, Sydafrika, Tanzania, Uganda, Zambia, Zimbabwe och Kap Verde.²

Afrobarometer är ett projekt, vars syfte är att kartlägga och följa opinionstrender över tid i Väst- och Nordostafrikanska länder. Undersökningen bygger på personliga intervjuer, som används till att samla in information från individuella respondenter. Samma frågeformulär

---

² Då Kap Verde inte har några traditionella ledare har det uteslutits från denna studie.

med identiska eller funktionellt motsvarande delar används för varje respondent i varje land, vilket möjliggör systematisk jämförelse av resultaten från dessa länder. Intervjuerna genomförs i slumpmässigt valda hushåll, där intervjuaren ber en slumpmässigt vald individ att delta i undersökningen. Intervjuaren ställer sedan en rad frågor till respondenten med det språk denna önskar sig använda. Intervjuaren skriver inte ner några svar utan hela intervjun spelas in. Fördelen med denna metod är att svarsfrekvensen blir hög och att respondenterna vid behov kan förtydliga sina svar. Problemet med intervjuareffekten, dvs. att intervjuaren omedvetet kan komma att påverka den intervjuade på ett sätt, som leder till vilseledande svarsresultat (se ex. Esaiasson et al. 2012:235) har forskarna försökt undvika genom tydliga instruktioner och utbildning av intervjuarna.³

Urvalet i Afrobarometerundersökningen har beräknats vara tillräckligt stort för att möjliggöra generaliserandet av resultaten till alla myndiga medborgare i de undersökta länderna (med en 95% säkerhet och en felmarginal på $\pm 2,8\%$, då $N=1200$). Resultaten av undersökningen är dock inte representativa för hela regionen Afrika söder om Sahara, då den endast har genomförts i länder som genomgått en politisk liberalisering. Länder med exempelvis autoritära regimer eller pågående inbördeskrig utesluts därför helt från undersökningen.

4.3 Operationalisering

Under följande kapitel diskuteras operationaliseringen av studiens centrala teoretiska begrepp.

4.3.1 Förtroende för traditionella institutioner

Som framgår av denna studie betraktas institutionell dikotomi ofta som ett hot mot den statliga legitimiteten. Kampen om legitimitet och social kontroll ses som ett nollsummespel där medborgarna endast kan vara lojala mot antingen staten eller de traditionella institutionerna. För att mäta hur stort förtroendet för traditionella institutioner bland människorna i Väst- och Nordostafrika är har jag valt att använda mig av följande fråga:

Q49I: How much do you trust each of the following [traditional leaders], or haven't you heard enough about them to say?

---

³ För mer information om projektet, insamlingsmetoder och urval, se afrobarometer.org

Svarsalternativen för frågan är ”not at all”, ”just a little”, ”somewhat” och ”a lot”. Alternativen ”don’t know” och ”refused to answer” har exkluderats från analysen. Jag menar att eftersom både den beroende och den oberoende variabeln i denna studie utgörs av personliga uppfattningar, är det viktigt att dessa uppfattningar antingen är positiva eller negativa. Inkluderandet av neutrala svar riskerar att försvåra slutsatsdragningen och generera otydligare resultat.

Att frågan enbart syftar till traditionella ledare kan ses som ensidigt, men på grund av de traditionella institutionernas varierande karaktär är det nödvändigt att formulera frågorna så att alla respondenterna i de undersökta länderna kan relatera till dem. Om frågorna hade skräddarsytts för varje enskild land skulle möjligheten att utföra komparativa analyser försvinna helt, men samtidigt är det viktigt att vara medveten om att en bybo i Senegal kan ha en väldigt annorlunda uppfattning kring begreppet traditionell ledare jämfört med en urban botswanier. Innebörden av och de bakomliggande orsakerna till dessa uppfattningar, samt vilka faktorer som kan förklara variationen i opinionen mellan de olika länderna är intressanta och viktiga frågor, men då dessa sträcker sig utanför uppsatsens syfte lämnas de till framtida studier att besvara. Eftersom denna uppsats fokuserar på hur förtroende för traditionella institutioner påverkar den uppfattade statliga legitimiteten tas nu steget vidare till att redogöra hur begreppet statlig legitimitet har operationaliserats.

4.3.2 Statens legitimitet

Migdal (1988:19) definierar idealtypen av en stat som en organisation, vars institutioner styrs och bedrivs av legitima makthavare och som ska kunna skapa och implementera bindande regelverk för både medborgarna och andra sociala organisationer. I denna uppsats används ordet ”stat” som ett samlat begrepp för rättsväsendet, polisen, skattemyndigheten, presidenten, regeringen, parlamentet och lokala politiker.

Förtroende och legitimitet är teoretiska begrepp, som kan operationaliseras på väldigt olika sätt beroende på hur de definieras. Denna studie utgår från Holstis (1996) definition av vertikal legitimitet, dvs. huruvida det politiska samfundet uppfattar att staten har rätt att utöva makt över dem. Istället för en enskild fråga anser jag att variationen i uppfattningarna om statens legitimitet bäst kan fångas upp genom att konstruera ett index, som jag valt att kalla för ”statens legitimitet”. Indexet består av 3 huvudfrågor, som i sin tur består av sammanlagt 11 delfrågor. Svarsalternativen för samtliga frågor och delfrågor har normerats så att de alla

får samma min- och maxvärde mellan 0 och 3 och väger därmed lika mycket i indexet. Även indexet har 0 och 3 som min- och maxvärden så att dess medelvärde enkelt kan jämföras med medelvärdet för förtroende för traditionella institutioner. Fullständiga omkodningar av variablerna och den beskrivande statistiken på dessa (inklusive medelvärden, spridningar, min- och maxvärden samt värden på cronbachs α) redovisas i Bilaga 1 och 2.

De tre huvudfrågorna i indexet har valts ut för att från olika perspektiv fånga upp individernas åsikter kring statlig legitimitet. Fördelen med ett index, jämfört med enskilda frågor, är att den jämnar ut slumpmässiga variationer i enskilda frågesvar och utgör därmed ett bra verktyg för mätandet av större teoretiska fenomen. För att indexet även ska uppnå god reliabilitet ska alla de empiriska indikatorer som används i det vara valida operationaliseringar av det teoretiska begreppet, som i detta fall är legitimitet. En reliabilitetsanalys har därför utförts och dess resultat visar att samtliga variabler i indexet får ett cronbachs α -värde över 0,7. Värdet indikerar att skalbarheten i indexet är god och att frågorna sannolikt mäter samma underliggande endimensionella begrepp (Esaiasson et al. 2012:386f).

Då vertikal legitimitet enligt Holsti (1996) innebär att staten anses av sina medborgare ha rätt att utöva makt över dessa, mäter de tre första frågorna hur respondenten förhåller sig till statliga institutioners befogenheter. Värden på de fyra svarsalternativen, vilka är "strongly disagree", "somewhat disagree", "somewhat agree" och "strongly agree", har kodats om till att motsvara antalet värden i de resterande frågorna. Svarsalternativen "neither agree or disagree", "don't know" och "refused to answer" har exkluderats från analysen av tidigare nämnda skäl.

Q44: For each of the following statements, please tell me whether you disagree or agree?

- A. The courts have the right to make decisions that people always have to abide by.
- B. The police always have the right to make people obey the law.
- C. The tax department always has the right to make people pay taxes.

De följande sex frågorna mäter hur mycket medborgarna litar på de statliga institutionerna. Svarsalternativen är "not at all", "just a little", "somewhat" och "a lot". Alternativen "don't know/haven't heard enough" och "refused to answer" har återigen exkluderats från analysen.

Q49: How much do you trust each of the following, or haven't you heard enough about them to say?

- A. The President/Prime Minister
- B. The National Assembly
- C. The Electoral Commission
- D. Your Elected Local Authority Council
- G. The Police
- H. Courts of law

Då Holsti (1996) menar att vertikal legitimitet syftar till acceptansen av det samhälleliga kontraktet, enligt vilken staten får ställa krav på sina medborgare endast om dessa blir inkluderade i beslutsfattandeprocesserna och har möjlighet att påverka hur resurserna inom staten fördelas, mäter de två sista frågorna hur ofta de folkvalda representanterna anses vara tillmötesgående och lyssna på medborgarnas önskemål och behov. Svartalternativen för dessa frågor är "never", "only sometimes", "often", och "always". Alternativen "don't know" och "refused to answer" har exkluderats från analysen.

Q54: How much of the time do you think the following try their best to listen to what people like you have to say?

- A. Representatives to the National Assembly
- B. Elected Local Authority Councillors

Dessa 3 huvudfrågor menar jag utgör ett bra underlag för att kunna beskriva den uppfattade legitimiteten i de 19 väst- och nordostafrikanska staterna som ingår i undersökningen. Ett alternativt tillvägagångssätt att mäta legitimitet hade kunnat vara att följa exempelvis Engelberts (2002) operationalisering och därmed använda mått som graden av etnisk splittring eller integreringen av förkoloniala institutioner i den efterkoloniala staten, men som tidigare nämnts lämpar sig inte denna metod till att uppskatta den uppfattade legitimiteten av en stat. Logan (2009) har visserligen mätt subjektiva uppfattningar, men istället för legitimitet har hon undersökt stödet för demokrati, vilket medför att inte heller hennes operationaliseringar är direkt applicerbara på denna studie. Trots att min operationalisering inte följer tidigare studiers operationaliseringar, är den ändå förankrad i Holstis definition av vertikal legitimitet. Därför anser jag att validiteten av den är god och att indexet uppfyller sitt syfte i att mäta den uppfattade legitimiteten av de 19 undersökta staterna. En utförligare diskussion kring resultatvaliditeten följer i del 4.3 efter presentationen av kontrollvariablerna.

4.2.3 Kontrollvariabler

För att kontrollera att det eventuella sambandet mellan förtroende för traditionella institutioner och statens legitimitet inte är spuriöst, kommer ett antal kontrollvariabler att föras in i analysen. Dessa är de sociodemografiska faktorerna ålder, utbildningsgrad samt huruvida den intervjuade bor i ett urbant eller ruralt område. Bilaga 2 innehåller ett kodschema med ytterligare information om hur dessa kontrollvariabler har kodats om.

4.3 Validitet och generaliserbarhet

Att uppnå god resultatvaliditet, dvs. god begreppsvaliditet och hög reliabilitet, är avgörande för att en studie ska kunna erbjuda trovärdiga slutsatser om verkligheten. Enligt Esaiasson et al. (2012) uppnås god begreppsvaliditet när den teoretiska definitionen och den operationella indikationen är överensstämmande, medan bristande reliabilitet i första hand orsakas genom slump- och slarvfel under datainsamlingen och databearbetningen. För att säkerställa frånvaron av slarvfel i detta skede har de statistiska analyserna utförts flera gånger, och då datamaterialet i Afrobarometerundersökningen är insamlat av professionella intervjuare kan mängden osystematiska fel i underlaget anses vara liten, dock inte obefintlig. Intervjuundersökningar har, likt alla metoder, sina svagheter som inte kan bortses från, men jag menar ändå att studiens validitet inte lider nämnvärt av dessa.

För att en förklarande studie ska uppnå god validitet tillägger Esaiasson et al. att även orsakmodellen i studien bör vara korrekt specificerad och att orsakssambandet inte orsakas av en tredje faktor. Vidare är det viktigt att argumentera för att sambandet i modellen inte är omvänt. Då sambandets riktning redan har diskuterats i teoridelen av studien och kontrollen för bakomliggande faktorer kommer att genomföras under följande kapitel anser jag att även dessa villkor för god validitet är uppfyllda.

Resultaten av undersökningen kan ses som generaliserbara för alla myndiga medborgare i de undersökta länderna. Däremot kan de inte nödvändigtvis appliceras på andra afrikanska länder söder om Sahara eller på länder med traditionella institutioner i övriga världen, då de politiska, ekonomiska och sociala förhållandena i dessa varierar stort. Studien ska därför ses som ett första steg till att förstå samspelet mellan de traditionella institutionerna och den moderna staten i länder där den politiska liberaliseringen kommit igång och där förutsättningarna finns för att ytterligare utveckla det redan existerande systemet.

5. Resultat

I följande kapitel presenteras resultaten av denna studie. Inledningsvis redovisas några enklare grafer och beskrivande statistik. Sedan följer en enkel sambandsanalys med tillhörande graf och slutligen avslutas kapitlet med en multivariat regressionsanalys.

5.1 Beskrivande statistik

Denna del kan betraktas som en översikt över studiens centrala variabler, vilka är statlig legitimitet och förtroende för traditionella institutioner. Följande tabell ger en uppskattning om hur opinionen kring dessa ser ut:

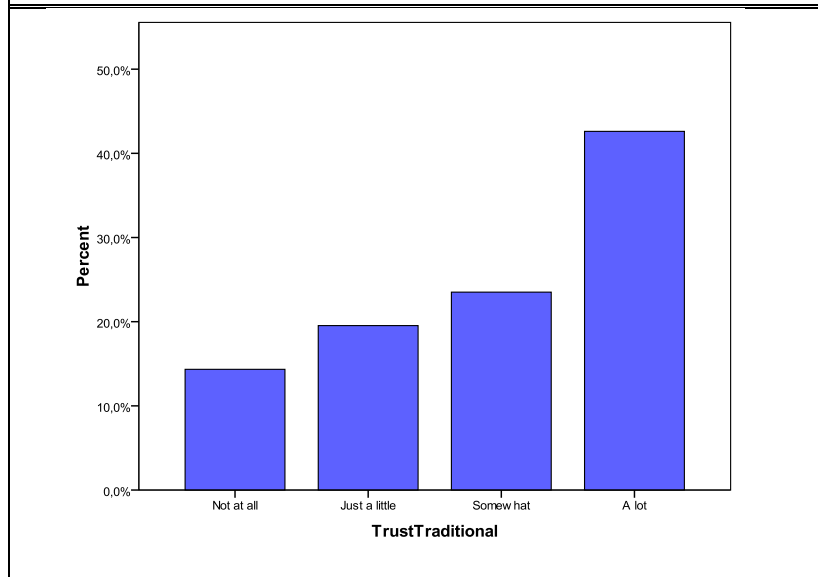
Tabell 1. Beskrivande statistik

Variabel	N	Medelvärde	Standard- avvikelse	Min	Max
Förtroende för trad. institutioner	23456	1,94	1,09181	,00	3,00
Statens legitimitet	17254	1,65	,58113	,00	3,00

Variabelnamn i datamängden: Förtroende för traditionella institutioner (TrustTraditional), Statens legitimitet (StateLegitimacyIndex)

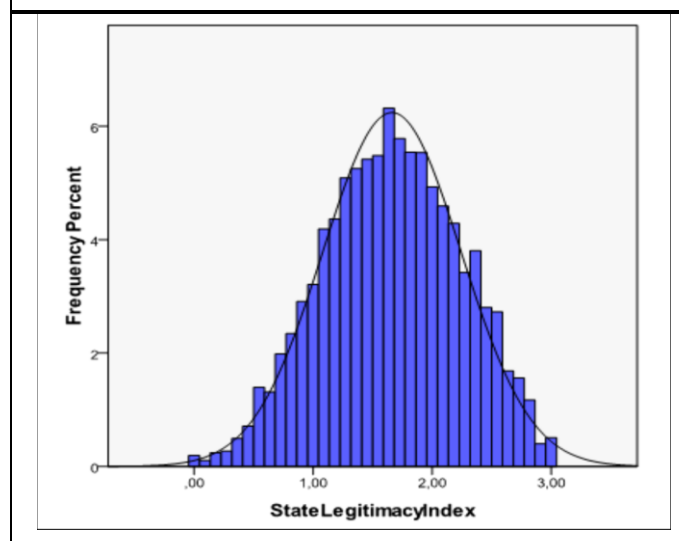
Tabell 1 innehåller fem olika uppgifter för variablerna förtroende för traditionella institutioner och statens legitimitet. Dessa är antalet individer som har svarat på frågan/samtliga frågor, medelvärdet, standardavvikelsen samt det minsta och högsta värdet på variabeln. Anledningen till att N är betydligt lägre på indexet statens legitimitet är att endast de individer, som har svarat på samtliga 11 delfrågor, ingår i detta. Från tabellen kan det utläsas att medelvärdet för förtroende för traditionella institutioner är någorlunda högre än medelvärdet för den statliga legitimiteten. Att stödet för traditionella institutioner är mycket starkt framgår även tydligt av Diagram 1 på följande sida.

Diagram 1. Förtroende för traditionella ledare

Fråga ”Q49I: How much do you trust each of the following [traditional leaders], or haven’t you heard enough about them to say?” har genererat följande svar: 42,6% av individerna, som har en uppfattning i frågan, har svarat att de litar på sina traditionella ledare mycket, 23,5% uppger att de litar på dem någorlunda mycket, 19,5% har endast lite tillit och enbart 14,3% svarar att de inte litar på de traditionella ledarna överhuvudtaget. Sammanlagt litar därmed hela 85,6% av de tillfrågade individerna i de 19 undersökta länderna på sina traditionella ledare åtminstone till liten grad. Detta talar tydligt för att traditionella institutioner fortfarande är en viktig del av de afrikanska samhällena. Hur den uppfattade legitimiteten i dessa länder ser ut tydliggörs däremot i diagram 2 nedan.

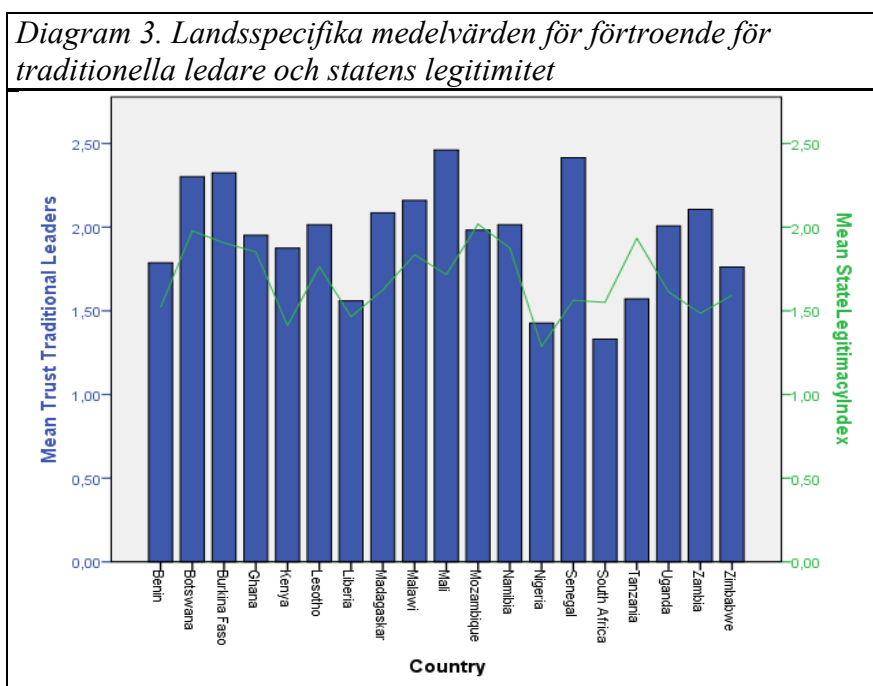
Diagram 2. Statens legitimitet

Som framgår av diagram 2 är spridningen mellan de olika värdena större än på grafen, som visar förtroendet för traditionella institutioner. Detta beror på att statlig legitimitet i denna studie mäts utifrån ett index, där värdet 0 står för ingen legitimitet och värdet 3 för mycket hög legitimitet. Från diagrammet kan det utläsas att medelvärdet för statlig legitimitet, som ligger på 1,65, verkar överensstämma med verkligheten eftersom värdena på indexet lägger sig längs en normalkurva (Field 2005:13). Nästa steg av studien blir att utföra en statistisk korrelationsanalys för att se om de går att finna ett samband mellan de två variablerna statlig legitimitet och förtroende för traditionella institutioner.

5.2. Enkel sambandsanalys

För att få en uppfattning om huruvida statlig legitimitet korrelerar med förtroende för traditionella institutioner har jag konstruerat ett diagram, som visar de enskilda ländernas medelvärden på de två variablerna. Av 19 stater får endast Sydafrika och Tanzania ett medelvärde under 1,5 för förtroende för traditionella ledare, vilket innebär att opinionen mot dessa är positiv i samtliga av de resterande 17 länderna. Däremot får endast 15 stater ett medelvärde på över 1,5 på indexet för statlig legitimitet. Staterna, som ligger under detta värde är Kenya, Liberia, Nigeria och Zambia. Trots några dessa avvikelser framgår det dock tydligt av diagram 3 nedan att utöver den positiva opinionen gentemot både traditionella ledare och staten verkar dessa variabler även samvariera med varandra.

För att kontrollera att det tillsynes tydliga sambandet är riktigt och för att få reda på dess riktning har jag genomfört en korrelationsanalys, som redovisas nedan i tabell 2.

Tabell 2. Korrelationsmatrix

		Förtroende för trad. institutioner	Statens legitimitet
Förtroende för traditionella institutioner	Pearson Correlation	1	,450***
	Sig. (1-tailed)		,000
	N	23456	15609
Statens legitimitet	Pearson Correlation	,450***	1
	Sig. (1-tailed)	,000	
	N	15609	17254

***.Korrelationskoefficienten $r=0,450$ och $p<0,01\%$, Datakälla: Afrobarometer. Förtroende för traditionella institutioner mäts genom variabeln TrustTraditional och statens legitimitet mäts genom variabeln StateLegitimacyIndex.

I matrisen får Pearsons korrelationskoefficient ett värde på 0,450 och stjärnorna efter siffran indikerar att sambandet är statistiskt säkerställt med 99,9% säkerhet. Detta innebär att det finns ett samband mellan variablerna och att sambandet därutöver är positivt, dvs. att högt förtroende för traditionella institutioner samvarierar med hög statlig legitimitet. En utförligare diskussion kring resultaten kommer att föras i kapitel 6, men först måste sambandet säkerställas med hjälp av en multivariat regressionsanalys.

5.3. Detaljerad sambandsanalys

Syftet med den multivariata regressionsanalysen är att kontrollera vilken effekt den oberoende variabeln har på den beroende variabeln under kontroll för ett antal kontrollvariabler. I tabell 3 på nästa sida redovisas sammanlagt fem modeller, varav den första visar det bivariata sambandet mellan statlig legitimitet och förtroende för traditionella institutioner. Sedan förs kontrollvariablerna in en i taget för att få fram de bivariata effekterna av dessa och slutligen inkluderas alla variabler i analysen.

Tabell 3. Resultaten av regressionsanalysen. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parenteser.

	Mod 1	Mod 2	Mod 3	Mod 4	Mod 5
Förtroende	,239*** (,004)	,235*** (,004)	,232*** (,004)	,235*** (,004)	,229*** (,004)
Ålder		,004*** (,000)			,002*** (,000)
Utbildning			-,044*** (,002)		-,008*** (,002)
Urban/rural				,150*** (,009)	,046*** (,009)
N	23456	26116	26408	26449	
R2 (justerat)	,203	,205	,207	,207	,207

*** p<0,01%

De viktigaste siffrorna för denna studie presenteras under Modell 1 och Modell 5. Den första modellen visar hur förtroende för traditionella institutioner påverkar den uppfattade statliga legitimiteten, medan den femte modellen visar denna effekt under kontroll för samtliga kontrollvariabler. I modell 1 får den standardiserade b-koefficienten värdet 0,239, vilket betyder att en enhets ökning på variabeln förtroende för traditionella institutioner, som går mellan 0 och 3, ger 0,239 enheter mer legitimitet för staten. Det finns således ett positivt samband mellan förtroende för traditionella institutioner och den uppfattade statliga legitimiteten. Under kontroll för kontrollvariablerna sjunker b-värdet endast till 0,229 medan det justerade R2-värdet, som visar till vilken grad variationen i den beroende variabeln förklaras av de oberoende variablerna, ökar enbart med 0,4 procentenheter. Sammanlagt förklarar R2-värdet i Modell 5 således 20,7% av variationen i uppfattningarna om statlig legitimitet. Utöver R2- och b-koefficientsvärdena redovisas det i tabell 3 även p-värdet, som beskriver koefficienternas signifikansnivå med 99,9% säkerhet samt N-talet, som visar hur många analysenheter som ingår i analysen. För att säkerställa att regressionsmodellen är applicerbar både på urvalet och hela populationen har även ett histogram, ett normal probability plot och ett scatter plot tagits fram. Dessa redovisas i Bilaga 3.

Då skillnaderna mellan b- och R2 -siffrorna i de två modellerna är relativt små, kan det konstateras att kontrollvariablerna inte nämnvärt påverkar den effekt som förtroende för traditionella institutioner har på den uppfattade statliga legitimiteten. Vidare verkar graden av förtroende för traditionella institutioner fungera som en valid förklarande faktor för variationen bland dessa uppfattningar. Effekterna av kontrollvariablerna tyder däremot något

oväntat på att den yngre, urbana och utbildade befolkningen i själva verket uppfattar statens legitimitet som något lägre än de äldre, utbildade individerna som bor på landsbygden. Möjliga förklaringar till detta tas kortfattat upp i kapitel 6.

5.4 Sammanfattning av resultat

Sammanfattningsvis kan det konstateras att majoriteten av de tillfrågade individerna i de 19 väst- och nordostafrikanska staterna har högt förtroende för både de traditionella institutionerna och sin stat. Vidare visar korrelationsanalysen att förtroende för traditionella institutioner och graden av statlig legitimitet har ett positivt samband, och den multivariata regressionsanalysen bekräftar att effekten kvarstår även under kontroll för sociodemografiska faktorer som ålder, utbildning och huruvida man bor i ett urbant eller ruralt område. Betydelsen av dessa resultat samt hur de kan knytas an till tidigare forskning diskuteras i följande kapitel.

6. Diskussion

Syftet med denna studie har inte varit beskriva karaktären av de olika traditionella institutionerna eller att föreslå hur dessa bör utnyttjas i exempelvis samhällsstyrning, konfliktlösning eller utvecklingsarbete. Fokus har istället lagts på huruvida de traditionella institutionerna kan tänkas utgöra ett hot mot den moderna staten och dess legitimitet, vilket är ett argument som ofta förekommer i forskningen. Den statistiska analysen som har genomförts i denna studie indikerar att argumentet inte håller för de 19 undersökta staterna i Väst- och Nordostafrika, då existensen av traditionella institutioner inte verkar ha lett till underminering av den statliga legitimiteten i dessa. Det finns visserligen ett samband mellan de två fenomenen, men sambandet har visat sig vara positivt i den bemärkelsen att högt förtroende för traditionella institutioner korrelerar med hög statlig legitimitet. Detta överensstämmer med Logans (2009) resultat, som istället för att undersöka den uppfattade statliga legitimiteten visar att det inte går att urskilja någon konflikt mellan förtroende för traditionella ledare och demokratistöd/förtroende för folkvalda politiska representanter.

Eftersom sambandet mellan förtroende för traditionella institutioner och den uppfattade statliga legitimiteten är positivt, kan det konstateras att Ray et als. (1996) nollsummespelsteori inte lyckas särskilt bra med att beskriva verkligheten i de 19 länderna som undersökts här.

Ray et al. kan visserligen ha rätt i att staten och de traditionella institutionerna är ömsesidigt beroende av varandra på diverse olika sätt, men att dessa skulle befinna sig i en kamp om legitimitet har denna studie motbevisat. Snarare verkar de två systemen fungera som en enda, integrerad helhet, trots sina åtskilda sfärer.

Utöver Ray et als. teori kan därmed även Engelberts (2000) teori om sambandet mellan existensen av parallella politiska sfärer och låg statlig legitimitet ifrågasättas. Av de 40 olika staterna, som ingår i Engelberts undersökning, definierar han enbart tio stycken som legitima, varav två (Botswana och Lesotho) finns med i denna undersökning. Utöver dessa två visade det sig att hela 13 stater (Benin, Burkina Faso, Ghana, Madagaskar, Malawi, Mali, Mozambique, Namibia, Senegal, Sydafrika, Tanzania, Uganda och Zimbabwe), som Engelbert betraktar som illegitima antingen på grund av institutionell dikotomi eller hög grad av etnisk splittring, i själva verket uppfattas som legitima av sina medborgare. De resterande länderna, som får låga värden både i Engelberts studie och denna uppsats, är Kenya, Liberia, Nigeria och Zambia. Att majoriteten av de 19 undersökta staterna ändå uppfattas som legitima av sina medborgare och att hög statlig legitimitet därutöver har visat sig samvariera med högt förtroende för traditionella institutioner medför att Engelberts teori om att parallella politiska sfärer underminerar den statliga legitimiteten kan anses som försvagad. Det är dock viktigt att komma ihåg att denna studie endast bygger på data från demokratiska stater och att verkligheten därmed kan te sig väldigt annorlunda i svaga, konfliktdrabbade eller icke-demokratiska stater, som utgör en stor del av Engelberts urval.⁴

I regressionsanalysen, som genomfördes i föregående kapitel, visade sig faktorer som ålder, utbildning och huruvida man bor i ett urbant eller ruralt område få något oväntade effekter på uppfattningarna om statens legitimitet. Dessa resultat blir dock mindre överraskande i och med det positiva sambandet mellan förtroende för traditionella institutioner och den uppfattade statliga legitimiteten. Att äldre, mindre utbildade människor från landsbygden har stort förtroende för de traditionella institutionerna är redan känt, men att dessa människor även uppfattar den moderna staten som mer legitim än sina unga, urbana och högutbildade medmänniskor talar emot Helle-Valles (2002) beskrivning av dikotomin mellan det traditionella och moderna, där hon menar att staten av många botswanska bybor ses som

---

⁴ Engelbert har i sin studie undersökt förhållandena i sammanlagt 42 länder. Länder, som inte har undersökts i denna studie är: Angola, Burundi, Kamerun, Kap Verde, Kongo-Brazzaville, Kongo-Kingshasa, Elfenbenskusten, Djibouti, Guinea, Etiopien, Gabon, Gambia, Guinea-Bissau, Mauritania, Mauritius, Niger, Rwanda, Sao Tome and Principe, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Swaziland och Togo

något främmande och skrämmande. Att unga, utbildade stadsbor däremot uppfattar statens legitimitet som något lägre, kan möjligtvis förklaras av att dessa grupper har högre kunskapsnivå och bättre tillgång till information, vilket förbättrar deras möjligheter och förutsättningar att tänka kritiskt och jämföra det egna landets makthavare med andras.

Slutligen kan det konstateras att det positiva sambandet mellan förtroende för traditionella institutioner och den uppfattade statliga legitimiteten indikerar att de 19 undersökta staterna inte nödvändigtvis bör se sina traditionella institutioner som konkurrenter utan snarare som samarbetspartners. Välgenomtänkta strategier för fördelning av makt och ansvar i dessa stater skulle inte bara ytterligare kunna förstärka den statliga legitimiteten, men även kunna förbättra implementeringen av beslut på den lokala nivån, föra staten närmare individen, öka kunskapen och hälsan bland befolkningen och hindra inhemska konflikter. Att på detaljnivå kunna forma sådana strategier kommer dock att kräva omfattande fältstudier, då förutsättningarna för lyckat samarbete varierar kraftigt beroende på de befintliga strukturerna i länderna.

Det bör återigen upprepas att denna studies resultat inte kan generaliseras till alla afrikanska länder, och än mindre till de länder i övriga världen som har traditionella institutioner. Sambandet mellan förtroende för traditionella institutioner och den uppfattade statliga legitimiteten kan te sig väldigt annorlunda i stater som inte är demokratier, har drabbats av inbördeskrig eller lider av andra våldsamma konflikter. I dessa länder kan starka traditionella institutioner visa sig fungera ytterst kontraproduktivt, särskilt om de själva är inblandade i konflikten. Därutöver är det viktigt att reflektera över hur integrerandet av traditionella institutioner i statens strukturer kan komma att påverka utvecklingen av bland annat kvinnors, barns och sexuella minoriteters rättigheter även i stabila, demokratiska länder. Trots att traditionella institutioner kan ha potential att stärka den statliga legitimiteten måste nyttan vägas noga mot de eventuella negativa konsekvenserna för bland annat mänskliga rättigheter. Fler djupgående fältstudier krävs därför för att exakt kunna avgöra hur, och till vilken grad, det är lämpligt att utnyttja traditionella ledare i dagens moderna afrikanska stater.

Källförteckning

Internetkällor:

Afrobarometer.org – Data

http://www.afrobarometer.org/index.php?option=com_content&view=article&id=132&Itemid=80 Läst 04/2012.

Afrobarometer.org – Interview Methods

http://www.afrobarometer.org/index.php?option=com_content&view=article&id=133&Itemid=81 Läst 04/2012.

Böcker och artiklar:

Ake, C.E., 2011. Political Integration and the Challenges of Nationhood in Africa. *Development and Change*. Vol. 42, iss. 01.

Bauer, G., Keulder C., 2010. *Namibia: a success story?* In Security and Development, Searching for Critical Connections. Edited by Tshirgi, N., Lund, M.S. and Mancini, F. Lynne Rienner Publishers.

Benda-Beckmann, von, F., 1981 Some comments on problems of comparing the relationship between traditional and state systems of administration and justice in Africa and Indonesia. *Journal of Legal Pluralism Vol 19*.

Ekengren, A., Hinnfors, J., 2012. *Uppsatshandbok*. Studentlitteratur. Malmö 2012

Engelbert, P., 2000. *Pre-Colonial Institutions, Post-Colonial States and Economic Development in Tropical Africa*. Sage Publications Ltd. (Political Research Quarterly).

Esaiasson, P. Gilljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud, L., 2012 *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts juridik AB.

Field, A., 2005. *Discovering Statistics Using SPSS*. Sage Publications Ltd. London.

Helle-Valle, J., 2002. Seen From Below: Conceptions of Politics and the State in a Botswana Village. *Africa*. Vol. 72, iss. 02.

Holsti, K., 1996. *The State, War, and the State of War*. Cambridge University Press.

Keulder, C., 1998. *Traditional Leaders and Local Government in Africa: Lessons for South Africa*. HSRC. Pretoria.

Logan. C., 2009. Selected chiefs, elected councillors and hybrid democrats: Popular perspectives on the co-existence of democracy and traditional authority. *Journal of Modern African Studies*. Vol. 47, iss. 01.

Mengisteab, K., 2008. Reconciling Africa's Fragmented Institutions of Governance: Is Somaliland charting a new path? *Faith, Citizenship, Democracy and Peace in the Horn of Africa - A Report of the 7th Annual Conference on the Horn of Africa*. Lund, Sweden, October 17-19, 2008

- Migdal, J. S., 1988. *Strong Societies and Weak States: State-Society Relations and State Capabilities in the Third World*. Princeton University Press.
- Quinlan, T., 1996. The State and National Identity in Lesotho. *Journal of Legal Pluralism*. Vol 37-38.
- Ray, D.I., van Rouveroy van Nieuwaal E.A.B., 1996. The New Relevance of Traditional Authorities in Africa: The Conference; Major Themes; Reflections of Chieftaincy in Africa; Future Directions. *Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law: Special Issue on The New Relevance of Traditional Authorities to Africa's Future*.
- Van Rouveroy van Nieuwaal, E.A.B., 1987. Chiefs and African States: Some Introductory Notes and an Extensive Bibliography on African Chieftaincy. *Journal of Legal Pluralism*. Vol 25-26.
- Skalnik, P., 1996. Authority versus Power: Democracy in Africa Must Include Original African Institutions. *Journal of Legal Pluralism* Vol.37-38, Special Issue.
- Thies C., 2006. *National Design and State Building in Sub-Saharan Africa*. University of Missouri.
- Von Trotha, T., 1995. From administrative to legal and civil chieftainship: diversity, intermediary domination, tradition and authority. Historical and sociological considerations about some problems and prospects of African chieftainship in Kwame Arhin Brempong, Donald I. Ray, E. Adriaan B. van Rouveroy van Nieuwaal (eds.), *Proceedings of the Conference on the Contribution of Traditional Authority to Development, Human Rights and Environmental Protection: Strategies for Africa*. Leiden: African Studies Centre
- United Nations Economic Commission for Africa. 2006. *Relevance of African Traditional Institutions of Governance* (concept paper).
- Weber, M., 1958. The Three Types of Legitimate Rule. *Berkeley Publications in Society and Institutions*, Vol. 4, iss:1. Translated by Hans Gerth.
- Weber, M., 1978. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Edited by Guenther Roth and Claus Wittich. University of California Press. Berkeley.

Bilaga 1: Beskrivande statistik på samtliga variabler

Nedan redovisas statistiken för alla variabler som ingått i den statistiska analysen.

- Variablerna Q44ABC, Q49ABCDGH och Q54AB utgör indexet för den beroende variabeln *statens legitimitet*.
- Variabeln Q49I utgör den oberoende variabeln *förtroende för traditionella institutioner*.

Variabel	Medel	Spridning	Min.	Max.	Cronbachs α
Q44 Courts	2,00	0,86	0,00	3,00	0,796
Q44 Police	2,06	0,82	0,00	3,00	0,794
Q44 Tax Department	1,96	0,87	0,00	3,00	0,799
Q49 President	1,86	1,10	0,00	3,00	0,769
Q49 National Assembly	1,56	1,12	0,00	3,00	0,760
Q49 Electoral Commission	1,68	1,06	0,00	3,00	0,761
Q49 Local Government	1,58	1,08	0,00	3,00	0,764
Q49 Police	1,56	1,12	0,00	3,00	0,771
Q49 Courts	1,77	1,05	0,00	3,00	0,769
Q54 National Assembly	0,88	0,91	0,00	3,00	0,794
Q54 Local Government	1,10	0,97	0,00	3,00	0,793
State Legitimacy Index	1,65	0,58	0,00	3,00	0,796
Q49 Traditional Leaders	1,94	1,09	0,00	3,00	-

- Q44.   A. The courts have the right to make decisions that people always have to abide by.
               B. The police always have the right to make people obey the law.
               C. The tax department always has the right to make people pay taxes.

- Q49.   A. The President/Prime Minister
               B. The National Assembly
               C. The Electoral Commission
               D. Your Elected Local Authority Council
               G. The Police
               H. Courts of law

- Q54.   A. Representatives to the National Assembly
               B. Elected Local Authority Councilors

- Q49.   I. Traditional leaders

Bilaga 2: Kodschema

Q44. For each of the following statements, please tell me whether you disagree or agree?

- A. The courts have the right to make decisions that people always have to abide by.
- B. The police always have the right to make people obey the law.
- C. The tax department always has the right to make people pay taxes.

Ursprungliga värden: 1=strongly disagree, 2=somewhat disagree, 3=neither agree nor disagree, 4=somewhat agree, 5=strongly agree, 9=don't know, 998=refused to answer

Efter omkodning: 0=strongly disagree, 1=somewhat disagree, 2=somewhat agree, 3=strongly agree

Q49. How much do you trust each of the following, or haven't you heard enough about them to say?

- A. The President/Prime Minister
- B. The National Assembly
- C. The Electoral Commission
- D. Your Elected Local Authority Council
- G. The Police
- H. Courts of law
- I. Traditional leaders

Ursprungliga värden: 0=not at all, 1=just a little, 2=somewhat, 3=a lot, 9=don't know/haven't heard enough, 998= refused to answer

Efter omkodning: 0=not at all, 1=just a little, 2=somewhat, 3=a lot

Q54. How much of the time do you think the following try their best to listen to what people like you have to say?

- A. Representatives to the National Assembly
- B. Elected Local Authority Councillors

Ursprungliga värden: 0=never, 1=only sometimes, 2=often, 3=always, 9=don't know, 998=refused to answer

Efter omkodning: 0=never, 1=only sometimes, 2=often, 3=always

Kontrollvariabler:

Ålder: 18-110

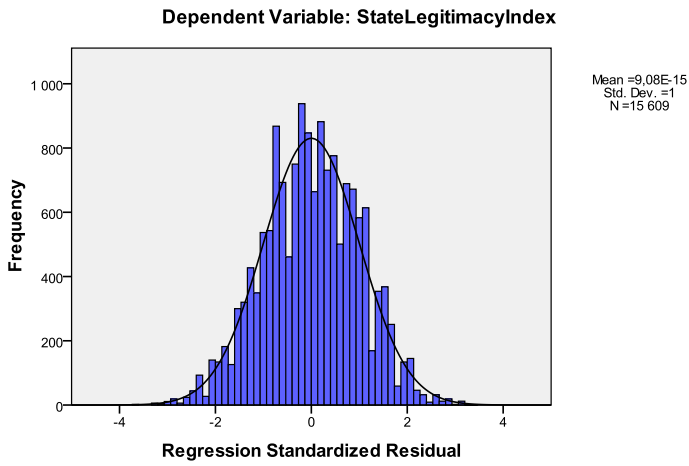
Utbildning: 0=no formal schooling
1=informal schooling only
2=some primary schooling
3=primary school completed
4=some secondary school/high school
5=secondary school/high school completed
6=post-secondary school qualifications, not university
7=some university
8=university completed
9=post-graduate
99=don't know
998=refused to answer

Stad/Landsbygd: 1=urban, 2=rural

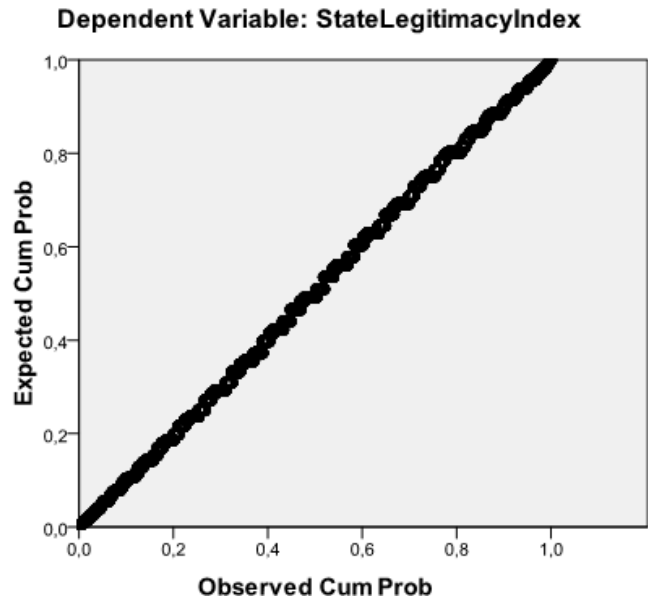

Bilaga 3: Regressionsgrafer

Histogram

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Dependent Variable: StateLegitimacyIndex

